

Huvudman

Örnsköldsviks kommun
kommunen@ornskoldsvik.se

Beslut

Datum 2026-10-14

Dnr SI 2026:6349

Sida **1 (10)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Trehörningsjöskolan i Örnsköldsviks kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Örnsköldsviks kommun att senast den **1 februari 2027** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd samt studiehandledning på modersmålet. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Örnsköldsviks kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Örnsköldsviks kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn eller den rektorn har delegerat det till, ska rektorn se till att starta en utredning. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. I varje sådan utredning om behov av särskilt stöd som startas ska samråd ske med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 14 oktober 2026 – 22 januari 2027 samt vilket datum utredningen startat för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)

Studiehandledning på modersmålet

2. Se till att elever som bedöms vara i behov av studiehandledning på modersmålet ges detta. Av huvudmannens redovisning ska framgå hur många elever som bedöms vara i behov av studiehandledning samt en beskrivning av hur eleverna får studiehandledning på modersmålet. (5 kap. 4 § skolförordningen [2011:185])

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser modersmålsundervisning och undervisningen i ämnet svenska som andraspråk.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2026:6349) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2026 inlett en tillsyn av Trehörningsjöskolan i Örnsköldsviks kommun. Trehörningsjöskolan omfattar förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3. Vid tillfället för tillsynen går 13 elever på skolan och undervisningen bedrivs årskursblandat i samma klassrum.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Trehörningsjöskolan följer gällande bestämmelser om särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet, modersmålsundervisning och undervisningen i ämnet svenska som andraspråk.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, personal från flerspråkigt centrum, biträdande rektorn och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 9–23 september 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat informationsutskick om modersmålsundervisning. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare, personal från elevhälsan, biträdande rektorn och rektorn uppger i intervjuer att lärare ger extra anpassningar till elever som behöver det. Det framgår vidare att lärare har goda förutsättningar för att ge extra anpassningar och att elever får insatser tidigt. Lärare och biträdande rektorn ger exempel på extra anpassningar som ges till elever, bland annat anpassning av läromedel, bildstöd, hörselkåpor och extra tid med personalen.

Av intervjuer från personal på skolan framgår att rutinen, när en elev getts extra anpassningar som inte bedömts vara tillräckliga för att eleven ska nå kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas, är att "flagga till eht". Lärare gör oftast detta via specialläraren som finns på plats på skolan som sedan lägger till eleven som en punkt på dagordningen till nästa eht. Lärare uppger att de först diskuterar med eht vad som kan vara nästa steg. Rektorn och personal från elevhälsan uppger att "flagga till eht" är detsamma som att lärare gör en anmälan om behov av särskilt stöd.

Lärare berättar om en elev som ges extra anpassningar, men som trots detta inte når kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas. Lärare uppger att eleven flaggats till eht under förra läsåret, 2025/26, och att det gjorts en pedagogisk kartläggning för eleven. Personal från elevhälsan uppger att eleven varit aktuell även förra läsåret samtidigt som personal från skolan signalerat att de gör mycket anpassningar för eleven. Personal från elevhälsan berättar vidare att eleven är flaggad på nytt nu i närtid.

Rektorn uppger att eleven är anmäld för behov av särskilt stöd under vårterminen 2026 samt den 8 september 2026 och att det inte gjorts någon utredning om behov av särskilt stöd för eleven. Skolpsykologen ska gå in och observera som ett första steg. Rektorn uppger även att det inte alltid startas en utredning om behov av särskilt stöd efter att lärare anmält sådant utredningsbehov och att det görs någon form av sortering vilket kan leda till att lärare får testa andra anpassningar.

Lärare berättar om ytterligare en elev som har det svårt med måloppfyllelsen, trots extra anpassningar. Lärare uppger att de "flaggat eleven till eht" under vårterminen 2026 men att det inte har genomförts någon utredning om särskilt stöd.

Biträdande rektorn uppger i intervju att hen känner till att eleven flaggats till eht men inte orsaken till det. Personal från elevhälsan uppger att eleven aldrig kommit upp som ett elevärende på eht och att de inte känner igen att

eleven flaggats eller att eleven har svårt med måluppfyllelsen. Rektorn har inte hört något om denna elev och uppger att eht inte fått en anmälan från lärare och därför har en utredning om särskilt stöd inte startats. Rektorn uppger vidare att det brustit någonstans och att det tappats bort på vägen.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen)

Om det kan befaras att en elev inte kommer uppfylla de kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att en utredning om behov av särskilt stöd inte alltid inleds efter att lärare anmält sådant utredningsbehov, vilket är en brist.

Enligt skolans rutin ska lärare "flagga till eht" när en elev riskerar att inte uppfylla kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas, trots att eleven getts extra anpassningar. Utifrån vad som framkommit i intervjuer bedömer Skolinspektionen att begreppet "flagga till eht" är att likställa med skollagens benämning på en anmälan om behov av särskilt stöd. Lärare uppger att de flaggat två elever till eht under läsåret 2025/26. Någon utredning om behov av särskilt stöd har inte inletts för någon av dessa elever.

Rektorn uppger även att det inte alltid startas en utredning efter att lärare anmält sådant utredningsbehov, utan att lärare istället kan få testa andra anpassningar. När lärare anmäler att en elev kan vara i behov av särskilt stöd är rektorn skyldig att se till att starta en sådan utredning. Det är enligt skollagens krav inte frivilligt för rektorn att välja mellan att starta eller att inte starta en utredning om särskilt stöd efter att en anmälan om att en elev

kan vara i behov av särskilt stöd inkommit. Utredningen kan vara olika omfattande, men rektorn är alltid skyldig att se till att elevens behov av särskilt stöd utreds.

Skolinspektionen bedömer att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende att ge elever stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och biträdande rektorn framgår att det både finns ett antal nyanlända elever samt elever med annat modersmål på skolan. Lärare uppger i intervju att det bara är nyanlända elever som har rätt till studiehandledning på modersmålet. Biträdande rektorn uppger att elever som inte är nyanlända inte har rätt till studiehandledning och att lärare då måste "flagga" för att eleverna ska få det. Rektorn uppger att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven inte bedöms klara undervisningen i något eller några ämnen på grund av svårigheter med svenska språket.

Av utredningen framgår att studiehandledning organiseras centralt inom kommunen via flerspråkigt centrum. Personal från flerspråkigt centrum uppger i intervju att nyanlända elever har rätt till studiehandledning och att rektorn kan ansöka om extra studiehandledning för elever som inte är nyanlända. Om en elev som inte är nyanländ är i behov av studiehandledning ska rektorn ta kontakt med flerspråkigt centrum som sedan tillhandahåller studiehandledningen.

Lärare uppger att två elever ska ges studiehandledning på modersmålet via fjärr. Personal från flerspråkigt centrum uppger att en elev är berättigad till studiehandledning och att ytterligare en elev ska delta på studiehandledningen. Studiehandledningen sker via fjärr eftersom de försökt rekrytera studiehandledare på plats men inte lyckats.

Lärare berättar även om ytterligare några elever som har svårigheter med det svenska språket och på grund av detta har svårt att tillgodogöra sig undervisningen. Eleverna hjälper varandra med översättning och lärarna använder google translate i undervisningen. Lärare uppger att det ibland finns en osäkerhet om lärarna översatt rätt. När lärare får frågan om dessa elever skulle vara i behov av studiehandledning på modersmålet uppger lärarna att det är svårt att svara på om det skulle hjälpa. Lärare berättar om en elev som har potential att nå målen men att lärarna inte vet hur mycket eleven utvecklat sitt modersmål.

Rektorn har inte från lärare fått till sig att det finns elever som har svårt att ta till sig instruktioner och undervisningen på grund av språket och uppger

att hen tror att lärare skulle signalera om behovet fanns. När Skolinspektionens utredare berättar för rektorn att det enligt lärare finns elever som får hjälp av andra elever för att översätta och som använder google translate uppger rektorn att det "absolut finns ett behov av studiehandledning på modersmålet".

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (5 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar inledningsvis att det finns olika uppfattningar bland personal på skolan vad gäller vilka elever som har rätt till studiehandledning. Skolinspektionen vill här klargöra att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det, oavsett om eleven är nyanländ eller inte.

För elever som inte är nyanlända är rutinen att rektorn ska ansöka om studiehandledning till flerspråkigt centrum, som sedan tillhandahåller studiehandledningen. Rektorn har dock inte fått kännedom om att det finns elever som är i behov av studiehandledning. En möjlig förklaring till detta kan vara att lärare är av uppfattningen att det endast är nyanlända elever som är berättigade till studiehandledning.

Det har samtidigt framkommit att det finns elever som har svårt att ta till sig undervisningen på grund av bristande språkkunskaper och att elever därför hjälper till att översätta åt varandra samt att google translate används i undervisningen. Utifrån detta bekräftar rektorn att det finns ett behov av studiehandledning på modersmålet för fler elever än de som ges studiehandledning idag. Skolinspektionen bedömer därmed att det är en brist att alla elever i behov av studiehandledning på modersmålet inte får sådan studiehandledning.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Örnsköldsviks kommuns verksamhet vid Trehörningsjöskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller rektors skyldighet att inleda en utredning om behov av särskilt stöd samt studiehandledning på modersmålet. Det finns därför skäl att förelägga Örnsköldsviks kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Modersmålsundervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn uppger i intervju att administrationen skickar ut information om modersmålsundervisning till nya elever som skolan bedömt vara i behov av modersmålsundervisning. Enligt rektorn får skolan information via överlämning från elevens tidigare skola eller förskola om vilka elever som kan vara aktuella för modersmålsundervisning. Rektorn uppger att informationen inte går ut till samtliga vårdnadshavare men att information om modersmålsundervisning även finns på kommunens hemsida.

Av intervju med personal från flerspråkigt centrum framgår att samtliga vårdnadshavare får information om rätten till modersmålsundervisning en gång per termin. Av informationen som skickas ut, vilken Skolinspektionen även tagit del av, framgår vilka som erbjuds modersmålsundervisning med hänvisning till den e-tjänst som används för att ansöka om modersmålsundervisning. Personal från flerspråkigt centrum uppger att elever som är nyanlända även får information om detta vid ankomstsamtal och att integrationsenheten då hjälper till med tolkning vid behov.

När vårdnadshavare sedan ansökt om modersmålsundervisning tar personal från flerspråkigt centrum emot ansökan och gör en muntlig kartläggning för att se att språket är aktivt och att eleven kan hålla ett samtal och förstå språket kring vardagliga ämnen. Om kartläggningen visar att språket är aktivt i hemmet och att eleven har grundläggande kunskaper tar chefen för flerspråkigt centrum beslut om beviljad modersmålsundervisning. Ansvar att fatta beslut om att bevilja modersmålsundervisning är delegerat från rektorn på Trehörningsjöskolan.

Personal från flerspråkigt centrum uppger att det är fyra elever från skolan som kommer att ha modersmålsundervisning på nederländska men att de tyvärr inte fått tag på någon kvalificerad modersmålslärare. Det ligger en annons ute och de fortsätter rekryteringsförsöken.

Rättslig reglering

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om språket är elevens

dagliga umgängesspråk i hemmet, och eleven har grundläggande kunskaper i språket. En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk. Huvudmannen är också skyldig att erbjuda elever som är adoptivbarn och har ett annat modersmål än svenska modersmålsundervisning, även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet. Rektorn beslutar om en elevs modersmålsundervisning (10 kap. 7 § skollagen och 5 kap. 7 § skolförordningen).

Modersmålsundervisning får anordnas som språkval i grundskolan, inom ramen för skolans val, eller utanför den garanterade undervisningstiden (5 kap. 8 § skolförordningen).

En huvudman är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om minst fem elever som ska erbjudas modersmålsundervisning i språket önskar sådan undervisning, och det finns en lämplig lärare. Kravet på att minst fem elever ska önska undervisning i ett visst språk gäller inte nationella minoritetsspråk (5 kap. 10 § skolförordningen).

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan (förordning [SKOLFS 2010:37] om läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshemmet, nedan nämnd Lgr 22, avsnitt 1 Rättigheter och skyldigheter).

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att samtliga vårdnadshavare får information om rätten till modersmålsundervisning en gång per termin. Personal från flerspråkigt centrum ansvarar för informationen som går ut och Skolinspektionen bedömer att informationen når samtliga vårdnadshavare, trots att rektorn är av uppfattningen att informationen endast ges till de som skolan bedömt vara aktuella för modersmålsundervisning. Det är chefen för flerspråkigt centrum som via delegation från rektorn fattar beslut om att erbjuda modersmålsundervisning.

Det är i dagsläget inga elever som ges modersmålsundervisning men det har av utredningen framkommit att huvudmannen gör rekryteringsförsök för att hitta en modersmålslärare för undervisning på nederländska. Skolinspektionen bedömer sammantaget att det inte framkommer annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Undervisning i ämnet svenska som andraspråk

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare uppger att det finns en handfull elever som läser ämnet svenska som andraspråk och att undervisningen för dessa elever utgår från kursplanen i svenska som andraspråk. Undervisningen sker tillsammans med de elever som läser ämnet svenska. På vissa lektioner är det två lärare på plats och lärare kan då fokusera lite extra på undervisningen i svenska som andraspråk. Eleverna som läser svenska som andraspråk har delvis annat material än de elever som läser ämnet svenska. Lärarna uppger att allt centralt innehåll behandlas och att de planerar undervisningen utifrån kursplanen för svenska som andraspråk för de elever som läser ämnet.

Lärare och rektorn uppger att en av lärarna som undervisar i ämnet just nu utbildar sig inom svenska som andraspråk och att de har haft undervisningen i ämnet som ett utvecklingsområde under läsåret 2025/26. Rektorn uppger att utvecklingsarbetet gett effekt och att kvalitén i undervisningen har ökat. Rektorn säkerställer att allt centralt innehåll behandlas i undervisningen genom samtal om undervisningen samt dialoger i samband med bedömningar som är inplanerade löpande över läsåret.

Rättslig reglering

Undervisningen i grundskolan ska bland annat omfatta ämnet svenska eller ämnet svenska som andraspråk. För varje ämne ska en kursplan gälla (10 kap. 4 och 8 §§ skollagen).

Undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska och undervisningen i svenska respektive svenska som andraspråk följer olika kursplaner (5 kap. 15 § skolförordningen och Lgr 22, avsnitt 5 Kursplaner).

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår inte annat än att undervisningen i ämnet svenska som andraspråk följer ämnets syfte och centrala innehåll. Verksamheten uppfyller därför författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Caroline Rönnegård

Beslutsfattare
Signerat av: Caroline Rönnegård

X Jessika Andersson

Föredragande
Signerat av: Jessika Andersson

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Kajsa Wennberg medverkat.